

DEJA – utredningen är snart levererad!

Mia Heikkilä, Fil dr, utredningssekreterare
Utbildningsförvaltningen, Stockholms stad

2010-12-08

mia.heikkila@education.ministry.se

Regeringens uppdrag i korthet

1. Vi ska belysa och analysera vilka förändringar i flickors och pojkars villkor, förhållningssätt och agerande som skett under perioden 1994–2007,
2. Tillsammans med högskolor och universitet ska vi ta fram en kunskapsöversikt om hur och varför flickor och pojkar presterar olika i skolan. Vi ska också titta närmare på flickor och pojkars attityder till studier och till skolan.
3. Vi ska undersöka hur skolan resurser fördelas ur ett könsperspektiv och se vilka effekter den här fördelningen får.

forts.

4. Tillsammans med högskolor och universitet ska vi identifiera och sammanställa områden där ny forskning behövs.

5. Vi ska kartlägga flickors och pojkars studievanor och undersöka skolarbetets inverkan på deras psykosociala hälsa.

6. Tillsammans med högskolor och universitet ska vi sammanställa och utvärdera metoder för att bryta traditionella könsmönster och könsroller.

7. Föreslå lämpliga insatser för hur ett långsiktigt jämställdhetsarbete i skolan ska utvecklas och stärkas.

Pågående stora skolreformer påverkar jämställdhetsarbetet i skolan

- **Ny skollag, 2011-01-01, 2010:800**
- **Ny gymnasieskola, ht 2011**
- **Nya läroplaner inklusive kursplaner, ht 2011**
- **Nytt betygssystem, A-E ht 2011**
- **Ny lärarutbildning, ht 2011**
- **Ny läroplan för förskolan, 2011-07-01**

Jämställdhet i skolan – vad är det?

- Mycket komplext område
- Skär igenom alla skolans verksamheter
- Är inte en sak – utan ett samlingsbegrepp för en rad olika delar
- Jämställdhet i skolan uppnår vi genom att bereda flickor och pojkar, kvinnor och män samma möjlighet att påverka skolan och det egna lärandet och utvecklingen
- Kräver didaktiskt reflektion

Rapportserie under 2010

- Tio rapporter hittills
- Ytterligare två rapporter publiceras
- Forskare som på uppdrag av DEJA belyst ett eller flera områden som har beröring på "jämslällldhet i skolan" –området

Teman som berörs

- Läromedelsgranskningar (två stycken – historia och samhällskunskap)
- Forskningen om jämställdhet och skola (två rapporter, en bibliografi över 1505 publikationer)
- Könsskillnader i skolprestationer (två rapporter – en med biologiskt fokus och en med socialt9)
- Pojkar och utbildning
- Barns perspektiv på jämställdhet i skolan
- Flickor och pojkar och psykisk hälsa
- Metoder som används i jämställdhetsarbete idag

Kommande

- **Läsning**
- **Hedersproblematik**

Könsskillnader i skolprestationer, av Inga Wernersson

- Flickor har alltid haft högre betyg än pojkar
- Pojkars underprestation är inget unikt svenskt
- Detta fenomen kan därför sannolikt inte föras tillbaka på förhållanden som är specifika för den svenska skolan
- Begåvningsforskning pekar entydigt på att könsskillnaderna i kognitiva förutsättningar är små eller obefintliga
- Det förefaller finnas skillnader i flickors och pojkars olika förhållningssätt till skolan och olika arbetssätt
- Ett förslag till förklaring av att pojkar är mindre engagerade i skolarbete är att skolan upplevs som feminin och utgör ett hot mot deras maskulinitet

forts

- ”Antipluggkultur”, som tidigare identifierats som arbetarklassrelaterat avståndstagande från en medelklassdominerad skola, brett ut sig och nu inkluderar också medelklassens pojkar
- Ett förslag till förklaring av antipluggkulturens utbredning är att den växt fram som försvar både för social självbild (bl.a. maskulinitet) och för akademisk självbild (rädsla för misslyckande)
- Arbetssätten inom respektive skolform har gradvis blivit mer
- Individualiserade, vilket kan ge motivation och energi, men också kräver ansvar och självförtroende
- Kanske väljer fler pojkar att avvisa kraven och låter bli att försöka, medan fler flickor väljer att arbeta hårt med stress som konsekvens
- Pojkars tendens att överskatta sin förmåga genom att förlägga misslyckanden till yttre omständigheter och framgångar till inre resurser är på gott och ont.

Pojkar och skolan, av Michael Kimmel

- Fokus på problematiska maskulinitetskonstruktioner och om hur de förhåller sig till utbildning
- Kvinnor har under de senaste 50 åren förändrat sin identitet och sitt handlingsutrymme, men det har inte män gjort i samma uträkning. Blir en krock i samhällsutvecklingen

” Att vara pojke innebär en sådan isolering och ständig oro som det innebär att varje sekund vara tvungen att bevisa sin manlighet. Pojkåren är en period av ständigt, obarmhärtigt testande av hur det är att vara en vuxen man.”

Vad ska och kan vi göra då?

- Systematiskt arbeta med jämställdhet på flera plan, både med individer och med att förändra organisationsstrukturer – både *i* och *på* skolan
- Ge pojkar större möjlighet att diskutera pojkrollen och vad den innebär i skolan
- Ställa höga krav på både flickor och pojkar
- Se relationerna i skolan som väldigt viktiga för skolresultaten

Göra kartläggningar, analyser, mål, åtgärder, åtgärder, åtgärder, analyser igen, nya åtgärder etc.

Lärarens egen reflektion är avgörande! Könsupplad statistik är central!

Delegationens slutbetänkande

- Lämnas 17 december 2010 till regeringen
- Förhoppningsvis går betänkandet ut på remiss
- Delegationen upphör, inkl sekretariatet

**Jämställdhet är inget vi når en gång för alla,
jämställdhet måste åter- och övervinnas om och
om igen, med nya generationer och i nya
samhällen.**

Kommentarer – hör av er!

Mia Heikkilä, utredningssekreterare
0707-156126, 08-405 4195

mia.heikkila@education.ministry.se

efter 17 december

miahelenah@hotmail.com